

משנת חכמים
מתורגם של רבותינו

מעשיית רצונו יתברך רק מרוויחים ולא מפסידים
הרה"ג רבי שמעון ליפשיץ שליט"א

לעבור דירה, ואם כבר אז כדאי לעבור לדירה יותר גדולה, והפתרון נמצא ע"י מעבר לבית שמש שהיתה אז בראשית התפתחות ההתיישבות החרדית. כאשר שמעו הדיירים על המעבר המתוכנן, נדו לו בראשם ואמרו לו "אמרנו לך".

זמן מה אחר המעבר לבית שמש, פנה אליו ראש הכולל שלו ואמר לו שראש ישיבה שם בבית שמש פנה אליו בבקשה שימליץ לו על אחד מטובי האברכים בכולל שראוי הוא לדעתו להיות מג"ש בישיבה, והוא שואל אותו אם חשקה נפשו בהצעה זו, התשובה היתה כמובן חיובית, והנה עד היום הוא מוסר שיעורים בישיבה בהצלחה רבה, ורואה ברכה גדולה בתפקידו. סיים הידיד ואמר שדוקא מה שהיה נראה כהפסד מחמת רצונו לשמור על חינוך ילדיו, נתגלה כסיבה לישועה, והביאה למילוי משאלתו הרוחנית [והשכנים הם נשאר 'תקועים' עם אותה המשפחה].

ויש לנו בזה מוסר השכל להשתדל תמיד לעשות את רצון ד' בכל דבר וענין, ללא פחד וללא מורא, וגם אם לעיתים נראה שאם נעשה את רצונו יתברך יגרם לנו ע"ז נזק גדול, אין לנו לעשות חשבונות כלל, רק להתאזר באמונה ובטחון, ולדעת שכל ההולך אחר ד' לא רק שאינו מפסיד אלא אף מרויח הוא בזה את עולמו, בזה ובבא, ולפעמים דוקא ע"ז מסבב הקב"ה את גאולת האדם וישועתו.

של קיימא, והיתה נשאר כל ימיה עקרה לא ילדה.

סיפר לי ידיד נעורים שהיה גר בבני ברק, ואחר שנות לימוד עמוסות ופוריות בכלל, הרגיש בעצמו שעז רצונו להשפיע ולהרביץ מתורתו לרבים, ואף היה מתפלל על זה, אלא שלא היה נראה באופק כל כיוון של ישועה, וגם קשרים מתאימים עם אי מי שיוכל לבא לעזרתו לא היו לו. והנה בבנין שבו הוא גר, היתה משפחה, אינשי דלא מעלי, שגרמו הפרעות רוחניות לכל דיירי הבנין, ובפרט גרמו נזק חינוכי גדול לילדי דיירי אותו בנין, ואותו ידיד פנה לדיירים שחייבים לפנות לאותה משפחה ולנסות להעמידם על חומרת מעשיהם ולבקשם לתקן הנהגתם. הדיירים סירבו להתערב ואף התרו בו שלא כדאי לו לדבר עם אותה משפחה מטוב ועד רע. אותו ידיד החליט שאין ברירה ולמען חינוך ילדיו על אף האזהרה פנה בדברים לאותה המשפחה. מאותו יום התחילו התנכלויות מצד אותה משפחה, ריססו על דלתו כל מיני אמירות לא נעימות, טנפו את המרפסת שלו, ועוד ועוד.

בלית ברירה החליט אותו ידיד שא"א לו עוד להשאר במקומו ועליו

זה.

ולבסוף מתברר שדוקא פעולת העקידה היא שהביאה לאפשרות שאכן תתקיים התכנית להמשך השושלת של אברהם אבינו והקמת כל בית ישראל, ואדרבא, אם לא היה עומד בנסיון ולא היה שוחט את בנו [מתוך הוראת היתר למען קידוש שם ד' בעולם], היה נשאר יצחק ללא כח הולדה ולא היה קיום והמשך לאברהם אבינו, ודוקא אז לא היה יוצא לפועל התכנית להקמת בית ישראל.

וכן מצינו בענין רחל שמסרה הסימנים ללאה אחותה, דהנה איתא במדרש על הפס' "ויזכור אלקים את רחל וישמע אליה ויפתח את רחמה", אמרו "ויזכור אלהים וגו' זכר הקב"ה עונותיה של רחל שמסרה הסימנים לאחותה", נמצא שדוקא מעשה ההקרבה שהיה נראה שבו מאבדת רחל את עולמה, שהרי לא היתה לה ידיעה או הבטחה שיעקב ישא גם אותה, והיה נראה שבמעשה מסירת הסימנים היא מאבדת את הזיקה לכל בית הכלל ישראל, לבסוף נתברר שאדרבא, דוקא מעשה זה זיכה אותה להיות אחת מן האמהות של הכלל ישראל, ולולא מסירת הסימנים לא היתה בידה הזכות להושע ולהפקד בזרע

דועים דברי האוה"ח הק' בכמה מקומות [ע"פ הזהר] שיצחק אבינו לא היה בר הולדה מטבע יצירתו, ורק במעשה העקידה זכה לנפש מסטרא דזכורא הראויה להוליד, וז"ל בפ"ח "שוב אשוב וגו' כשנולד יצחק לא היה ראוי להוליד כי בא מסטרא דנוקבא, ובמעשה העקידה זכה לנפש הראוי להוליד", ושם פכ"א "ויעש ה' וגו' כאשר דבר. יכין הכתוב שבא מצד הנוקבא ולסיבה זו הוצרך לעקידה", ושם "כי היה חסר בעת הלידה נפש מעולם העליון להוליד ולא היתה לו אלא מעלמא דנוקבא, ואם לא היתה ליצחק אלא הנפש שמעלמא דנוקבא והיה חסר הכנת קבלת נפש מעלמא דזכורא לא תועיל לו העקידה", ושם פכ"ה "ואלה תולדות וגו' כי יצחק כשנולד לא היה במדרגה שיוולד כי בא מסטרא דנוקבא, אי"כ מנין לו תולדות, לזה אומר אברהם הוליד את יצחק, פי' הפעיל כח הלידה ביצחק שהמשך אליו נפש שהיא במדרגת המוליד וזה היה באמצעות העקידה".

והנה עיקר הנסיון לאברהם במעשה העקידה היה הידיעה שבזה שהוא שוחט את בנו הרי הוא מוריד את הגולל על האפשרות שיהיה לו ולמורשתו המשך וקיום בעולם, ויתבטל כל התכנית של הקמת בית ישראל, העם הנבחר שיקבל את התורה ויקיימה, ויקדש ש"ש בעולמינו

לטובת תורה שבכתב ותורה שבע"פ
נשמתו הטהורה:
בתרומה אהת!
077-449-3-559
מגיד ארץ ישראל

בבניין חייו, אבל לאחר שנפטם י"ד שנה בבית עבר, התורה החכימה אותו כמו שנאמר (תהילים י"ט ח) "תורת ה' תמימה מחכימת פת". **התורה היא מחכימה את האדם ומלמדת אותו גם איך לנהוג אם רמאים ושקרנים.**

כנראה שאת הבבלי אתם כבר יודעים, אז קחו ירושלמי...

הנה לנו מיעקב שני מידות, אמת והתמדה, אנו שרוצים להדמות לדרכיו של יעקב צריכים אנו להתחזק בכך, באמת ובהתמדה. ראש ישיבה אחד אמר פעם למספר בחורים שהתבטלו: "קחו ירושלמי" תמהו הבחורים מה כוונתו, פירש להם ראש הישיבה, הנה, אם הנכם מתבטלים כנראה שאת הבבלי אתם כבר יודעים, אז קחו ירושלמי... למי יש זמן לדיבורים, הלא צריכים אנו להכין את עצמנו שנבוא ונהיה תלמידים של הקב"ה, הרי מה שאנו נלמד כאן הקב"ה ילמד אותנו בעוה"ב, ושם נגלה את מעיינות החכמה העמוקה, אך אם אדם פה לא למד, הקב"ה לא ילמד אותו שם בעולם האמת.

מסתבר, שאם האדם למד כפי יכולתו וכוחותיו יזכה אף הוא לכך, שהרי כתוב שהקב"ה אומר שאם יש לאדם יראת שמים, החכמה, דבר קל לפני ואני אתן לו זאת במתנה. מה הפירוש, האם אדם שיש לו יראת שמים יכול הוא לא ללמוד, אלא אם היה אנוס או שלא הצליח וכדו' הקב"ה נותן לו את התורה במתנה.

הבה ונתחזק, בעוז ובחשק בהתמדה, וכמו שכתב הגר"א אמר **שיותר מכל הדברים היצה"ר מתגבר בהתמדה**, לכן צריכים אנו לחפש תחבולות ועצות במיוחד האיק להתחזק בכך.

הוא" וז"ל: "ומדרשו, אם לרמאות הוא בא גם אני אחיו ברמאות". וקשה, אם אינו חריף לרמות איך הוא יכול להיות אחיו של גדול הרמאים. השל"ה הקדוש עונה על כך, כתוב שאינו חריף לרמות הכוונה בזה, שאינו ממחר לרמות, אבל אם צריך לרמות אזי "אחי אביה הוא" ברמאות.

אמנם מהגר"א משמע דמה דכתיב על יעקב שהיה "איש תם", זה נאמר כשהיה בן י"ג בצעירותו כשהתחיל

לכך הוא יהפוך להיות מהות של שקרן, ומותר לשנות מפני שלום אך לא להיעשות שקרן. וכבר דרשו רושמי רשומות "מדבר שקר תרחק" **שעל ידי דבר שקר האדם מתרחק מהקב"ה.**

לעומת עשו אחיו, נאמר על יעקב "איש תם" ומפרש רש"י: "איש תם" שאינו חריף לרמות. יש לעיין, כאן אומר רש"י שיעקב נקרא איש תם, שאינו חריף לרמות, ולעומת זאת בפרשת ויצא אומר רש"י על הפסוק (כ"ט י"ב) "כי אחי אביה

כשם שחל שם שמים על יעקב כן חל שם שמים על עשוי

התורה מאריכה לפרט מה היה מעשיו של עשוי? מדוע? איזה לימוד יש עבורנו מהפירוט של מעשיו? הלא דבר הוא. אך אכן גם מעשו אנו יכולים ללמוד, והוא על פי המבואר במדרש, שלמרות שעשו כבר במעי אימו הוא כבר פרט לצאת כשעברה ליד בתי ע"ז, ולמרות שהיה אדמוני, עם כל זאת יכלו לצאת ממנו מלכים ששם שמים חל עליהם, כלומר, הייתה לו אפשרות להצליח מאוד, אלא שהיו לו קשיים רבים, אם היו מנצחם, הוא נראה אחרת, אלא שהוא לא עמד בהם, **ללמדנו שניתן להתגבר על כל מיני קשיים למיניהם.**

מדבר שקר תרחק - תרחק מהקב"ה

התורה כותבת על עשו - "איש יודע ציד איש שדה", ומפרש רש"י: "יודע ציד" לצוד ולרמות את אביו בפיו וכו', "איש שדה" כמשמעו, אדם בטל, וצודה בקשתו חיות ועופות. דהיינו, מי שהוא רמאי זה לא נגמר בזה שהוא מרמה אחרים, אלא הוא עוקר כל כך מליבו את מידת האמת עד שמרמה את עצמו, שנוח לו לשבת בטל. עוד כתוב שהרמאי מקבל מלאך שנוהג עמו בשקר, וגורם לו שכל מחשבותיו יהיו בשקר.

החזו"א (באמונה ובטחון פ"ג) הוסיף לחדש, שאדם שנכשל פעם בחטא של שקר אזי, יש לו צורת 'אדם' עם חטא של שקר, אך אם מתמיד במידה רעה זו של השקר, יוצא הוא מכלל צורת אדם ומקבל **צורת 'שקרן'**. עוד הוסיף החזו"א בשם רבי אלחנן וסרמן זצ"ל (ל) שמה שמצינו בחז"ל, שמותר לשנות מפני דרכי שלום, זה רק אם מזדמן לו מדי פעם, אבל אם יתרגל

מדוע אומרים בשבת 'מגדול' בברהמ"ז? הרב ישראל ארלנר

טעם אמירת מגדול בשבת

בסידורים מובא שביום חול אומרים 'מגדיל' בחיריק והוא פסוק בתהילים [פרק י"ח]. ובשבת אומרים 'מגדול' בחולם והוא פסוק משמואל ב' [פרק כ"ב].

ובאבודרהם [סדר ברכת המזון] כתב טעם לאמירת מגדול בשבת ומגדיל ביום חול. וז"ל 'קיבלתי מרבתי כי בשבת יש לומר 'מגדול' ישועות בוא' ו' ובחול 'מגדיל' ביו"ד. ונ"ל הטעם, מפני שהשבת הוא מלך גדול כנגד החול ו'מגדול' הוא מלא בוא' ו', וחולם הוא מלך גדול, ו'מגדל' הוא חסר יו"ד וחיריק בלא יו"ד הוא מלך קטן'. עכ"ל.

וביאור דבריו הם, שמכיון ששבת זה יום יותר גדול מיום חול, לכן אומרים 'מגדול' שזה רמז על היום הגדול. אולם ביום חול שהוא יום רגיל, אומרים 'מגדיל'. וכעין זה כתב השל"ה [פרשת נח אות י"ד].

ולפי דבריו מובן מה שפסק המ"ב [ס' קפ"ט סק"ה] לומר 'מגדול' גם ביו"ט ובר"ח. ובבן איש חי [פרשת חקת סק"ט] הוסיף גם חוה"מ, כיון שכל הימים הללו הם ימים גדולים וקדושים לעומת יום חול.

ובכף החיים [ס' קפ"ט ס"ק י"א] כתב שע"פ הסוד יש לומר 'מגדול' גם בפורים ובסעודת מילה ובסעודת מלוה מלכה ובסעודת חתן ובסעודת סיום. ובכל אלה הטעם מפני שיש הארה המתגלית באותו היום או באותה המצוה יותר מאשר ביום רגיל. אולם במ"ב לא הוזכר לומר 'מגדול' בכל אלו.

עוד טעם

ובספר עולת תמיד להגר"ש הומינר זצ"ל [עמ' קצד] כתב עוד טעם ששמע בשם זקנו, שלכן אומרים

לעילוי נשמת
הרב משה בן רחמים וחנום ז"ל
 ומרת רחל זינת בת אברהם ונוובר גואל ע"ה תורתי
ת.נ.צ.ב.ה.

לרפואת
יוסף משה בן אורה בתושח"י

זמני היום - לאופק רכסים

16:15	הדלקת נרות
06:01	נץ החמה
07:56	סוקז"ש: מ"ג"א
08:05	מ"ג"א - 72
08:42	גרי"א
09:36	סו"ז תפילה
11:23	חצות
16:44	שקיעה
17:22	צאת שב"ק יו"ט
17:57	ר"ת

זכנו לקבל שבתות מתוך רוב בריאות ושמחה

לקוחות כללית ברכסים, לשירותכם מוקד שבת מרפאות סביון, רח' סביון 40 טל' 04-6641025

שעות פעילות

ליל שבת 20:00-18:00 | שבת 8:00-12:00

י"ל ע"י
 מישנתה של תורה - רכסים ©
 054-846-8706
 Mishnatar@gmail.com
 153-4-653-1557

א. בשבוע שעבר נתבאר חילוק בין שיירי מאכל שכל זמן שראויים למאכל בהמה עדיין קדושת שביעית עליהם אע"פ שאינם מיוחדים ועומדים למאכל בהמה, משא"כ בקליפין נראה שאין עליהם עוד קדושת שביעית אא"כ הם מיוחדים ועומדים באותו מקום למאכל בהמה, והובאה דוגמא של קליפי מלפפון ותפוח, ובאמת הדוגמא אינה מספיק מדוקדקת מכיון שבקליפות אלו יש בהכרח קצת מהפרי, [דאי אפשר לצמצם בקילוף], וממילא יש לשמור בהם קדושת שביעית כל זמן שהם ראויים למאכל בהמה מחמת המקצת פרי שבהם, ואם כן החילוק בין קליפין

לגוף הפרי אינו אלא בקליפין שאין להם אוכל שדבוק לקליפה כגון בקליפין של תפוז ובננה.
ב. מדברי הר"מ בהלכות תרומות פרק י"א הלכה ט"ז והלכה ט"ו נראה שיש לחלק בין שיירי מאכל שדבוקים לקליפה ולגרעין, לשיירי מאכל שדבוקים לקדרה, לשיירי מאכל שדבוקים לקליפה ולגרעין יש בהם קדושת שביעית מכיון שהם חלק מהפרי וכן גידולו, משא"כ שיירי מאכל שדבוקים לקדרה, אין בהם קדושת שביעית מכיון שאין הם נטפלים לפרי שיש בו קדושת שביעית, ולכן אין צריך לשמור קדושת שביעית אלא בשיירי מאכל שבקדרה - בשיירים שיש בהם ממש

ולא בשיירים הדבוקים לקדרה.
ג. ולפ"ז כמו"כ יש לחלק בירקות שביעית שנותנים טעם באוכל אחר כגון ירקות שנותנים טעם במרק ובשאר אוכל, שלאותו אוכל שקיבל טעם מהירקות של שביעית - יש בו קדושת שביעית כשאר דיני התורה שטעם האוכל דינו כאוכל עצמו, אמנם הקדרה שקיבלה טעם מירקות שביעית, אין הטעם הבלוע בה נותן טעם באוכל אחר שנתבשל אח"כ בקדרה שיהיה בו קדושת שביעית. [ד"ז מבואר בתשובת הר"מ לחכמי לונגל שהובאה בפרק ט"ו מהלכות תרומות הלכה י"ט].
ד. פירות שביעית אין להשתמש

בהם בהם אלא כדרך ברייתן - דבר שדרכו לאכול חי, אין לאכול אותו מבושל, וכמו"כ דבר שדרכו לאכול אותו מבושל, אין לאכול אותו חי, וכן בכל דבר אין להשתמש בפירות אלא בשימוש הראוי והרגילות להשתמש באותם פירות, ונראה שרגילות להשתמש צריך להיות שהדבר אינו זר באותו שימוש אלא הוא שימוש המצוי והידוע. [כדוגמא לדבר זה שבשנים האחרונות ישנם רבים שאוכלים סלק חי, אף ששימוש זה לא היה מקובל וגם כיום כמדומה שהרוב משתמשים בסלק מבושל, אפשר שכיום מותר השימוש גם כשהוא חי מכיון שזה נהיה שימוש המצוי].

קיבל מוצר יותר משובח ממה שהלוח, כיצד ינהג?
הרב יצחק חיימי

שאלה:

אברך ת"ח הגיע לביתו בלי שב"ק, ומוצא על השלחן שבת בקבוק יין משובח שאל לב"ב מהיכן הגיע בקבוק זה, הלא ביום חמישי קנו יין מסוג אחר ומחברה אחרת, השיבוהו, חברינו השכנים לוו היין ההוא ועתה החזירו יין זה, ומיד עלה ספק וחשש בדעתו, מאחר ולמטיב ידיעתו יין זה השני נמכר בכמה שקלים יותר יקר מהיין הראשון (לפי שהשני מחברה טובה יותר וכדו'), א"כ הו"ל ליה ריבית, או דלמא מאחר והם חברים ולא מקפידים בהכי אין חשש בזה. ואת"ל דאיכא חשש, מה עליו לעשות כעת. ע"כ שאלת האברך הנ"ל.

תשובה:

לכאורה היה נראה לפשוט להיות ע"פ מה שנפסק בש"ע (סי' קס"ג): ת"ח שהלוח זה את זה דברים של מאכל, ונתן לו יתר על מה שלווה ממנו עד חומש, הרי זה מותר, שהדבר ידוע שלא נתן לו אלא מתנה. ומקור דין זה בגמ' בב"מ (עה). יעו"ש. וא"כ כמו"כ בנדו"ד דשתי המשפחות היו של אברכים בני תורה נימא דזיהיה הך היתר הנזכר.

אולם הנה בספר ברכי יוסף (שיו"ב אות יג) כתב

על טע"ל זה אין לסמוך על זה אלא היחידים הכשרים שבהם (שבת"ח), לא זולתם. כ"כ רבינו מהר"י בן מיגאש ז"ל בתשובה סי' קפה והביאה בשיטמ"ק (סו"פ איזהו נשך), ע"ש. עכ"ל. וכו"ה בדרכ"ת (ס"ק קכה) ובספר הוראה ברורה (ס"ק צט), ע"ש. [ומהגאון ר' פנחס וינד שליט"א שמעתי שעכ"פ ודאי בעינן שידועים הלכות ריבית, ולא סגי שידועים היטב הלכות אחרות], עכ"פ מכ"ז נראה שקשה להשתמש למעשה עם היתר הנ"ל.

אכן נוכל לומר היתר באופן אחר, דהנה נפסק להלכה (ראה שו"ע סי' קס"ט) דבהיה רגיל ליתן לו מתנות

וכדו' גם קודם ההלואה, יכול לתת לו גם אחר ההלואה, וא"כ כמו"כ בנדו"ד צריך להיות מותר מאחר ומכירים בעצמם שגם בלא ההלואה נותנים בחנם זל"ז דברים ששויים שקלים בודדים מתוך שהם שכנים וידידים ותיקים וכו'.

אולם גם בזה עדיין לא הונח לנו, דאין זה מוסכם לכו"ע שגם בשעת פירעון ההלואה יהיה ההיתר של רגילים ליתן זל"ז מתנות, דבספר שו"ע הרב (הל' ריבית טע"ז ז) ס"ל דכשמוסיף בשעת פירעון תמיד נראה שמוסיף לו בשביל ההלואה ולכן כל תוספת אסורה בזמן פירעון

משנת הריבית
מבית מדרשם של חבורת ריבית

אפי' בהיו רגילים ליתן זל"ז מתנות, [וכן נקט בספר ברית פנחס פ"ה ס"ב], ומאידך בספר הור"ב (סי' קס"ב) ושיעה"צ אות כט) כתבו דיש מקילים גם בשעת פרעון [מהרא"ל (סק"ב) ודרכ"ת (ס"ק יט)] ושכ"מ מהשו"ע וכו', יעויין שם עוד.

וא"כ המורם מכל האמור, דהמיקל יש לו ע"מ לסמוך, [בפרט דהוי מידי דרבנן, שהרי לא קצצו מעיקרא על נתינת תוספת, ובדרבנן הלך אחר המיקל], ואולם יש מקום להחמיר [לצאת ידי דעת השו"ע הרב דבשעת פרעון חמיר טפ"ג], והנה קי"ל (שו"ע סי' קס"א א-ב) דריבית קצוצה יוצאה בדיינים, אבל

ריבית דרבנן אין חייב להחזיר רק בבא לצאת יד"ש יחזור, ויעו"ל בס"י קס"ה) דמהני מתחילה אחר קבלת הריבית, אז"ל בריבית קצוצה, וא"כ כ"ש בריבית דרבנן (וכמו שכתב בספר ברית פנחס פ"י"ט), ומועילה המחילה גם בשביל לצאת יד"ש (כמו שכתב שם בספר הנז' בשם שו"ע הרב), וא"כ אם יבקש מהשכן שנתן את היין המשובח שימחל על האבק ריבית שיש כאן לדעות מסויימות, (ויאמר הלוח הריני כאילו התקבלתי), הרי שיצא ידי חובת הכל, ונפסק מכל חשש נדנדוד ריבית בס"ד.

אליבא דאמת
אקדושות מוסר מסערת חזקן

תעירו או אל תעוררו?
הרב יחיאל אלכסנדר

שהיא היתה רוצה לשמור על הקירות בבית במצב נקי, זה בסדר, אבל חורבן גדול אם שכנתה תעיר לה על מצב נקיון הקירות...

וזה יסוד חשוב מאוד, גם אם צריך להעיר לשני, הכי טוב לגרום לו לומר זאת בעצמו ולא שאנו נאמר לו את ההערה, זה שמייס וארץ!!!

כי כשתוקפים אדם הטבע הוא מיד להתגונן, לא משנה אם הוא צודק או לא, אז ודאי שכל דרכם אינה לתועלת

אומר שאם אדם אומר את חסרונותיו זה מותר, אבל לא שאחרים יאמרו לו את זה... (לא שזה הפשט בקושיא הנ"ל).

מותר לי לומר לחברותא שאני מרגיש רפיון ושאני מאוד מאחר לסדרים ויש לי רצון לתקן את זה, אבל אם הוא יעיר לי שאני מאחר לסדרים, זה עלול לפגוע.

מותר לי לומר "איך השמנת..." אבל אי וואבי אם מישהו יאמר לי זאת... אם אשה תאמר לשכנתה

בפרשת וירא כתוב ששרה אמנו אמרה "ואדוני זקן" והקב"ה שינה ואמר לאברהם "ואני זקנת" כדי שאברהם לא יפגע ששרה קוראת לו "זקן".

ומאידך בפרשתנו יצחק אומר לעשיו "הנה נא זקנתי ולא ידעתי יום מותי", והנה הוא אומר על עצמו שהוא זקן? מה קורה כאן?

כמובן שאין אני מתיימר כלל לבאר את מהלכי האבות הקדושים, אפילו לא במליצה, רק לעניינינו

רגע של חשבון הנפש

בהסבר הרמב"ן על סיבת ביזוי הבכורה ע"י עשו, אנו מוצאים הארה חשובה בכוחות הנפש של הרשע, אשר יש לה השלכות לכל אחד מאתנו. וז"ל הרמב"ן: **"זו סיבת ביזוי הבכורה, כי אין חפץ בכסילים רק שיאכלו וישתו ויעשו חפצם בעיתם. ולא יחושו ליום המחר".** כלומר, הרשע רואה לנגד עיניו רק את הרגע בו הוא עומד, ולכן הוא נמשך אחרי התאוה הרגעית, מבלי לקחת בחשבון את השלכות המעשה העכשווי על העתיד.

דברים נוקבים מעין אלה, השמיע מו"ר רבי אליהו לופיאן זצ"ל בבארו את הפסוק (משלי ה, יא): "והיה באחריתך ככלות בשרך ושארך, ואמרת איך שנאתי מוסר". נתאר לעצמנו, כך הוא אמר, עני מרוד שהשתוקק לקנות לעצמו חליפה מהודרת. הוא לקח הלוואה בריבית, וקנה את החליפה המיוחלת. הגאתו מלבישת החליפה היתה מרובה,

והאפילה על המועקה מהריבית המצטברת. אך ביום שהחליפה בלתה והושלכה לאשפה, או-אז מתפרץ הצער על גודל החוב, כי כלתה כבר ההנאה אשר "פיצתה" אותו, והחוב נשאר.

כך כל אדם ובפרט הרשע, כל זמן שיש לו את ההנאה הרגעית ממילוי תאוותיו, הוא שוכח מה"חוב" המצטבר. אבל "באחריתך" כאשר יכלה הבשר, וההנאות יכלו, אז **תישמע נהמה המכריזה: "איך שנאתי מוסר?!"** כוחו של המוסר הוא להעמיד לנגד עיני המתאוה את הידיעה שנאת הרגע הנה רגעית, והדין וחשבון שעליו לעשות - לזכור את האחרית הנצחית!

דרכו של בן עליה

בפסוק "ויגדל האיש, וילך הלך וגדל, עד כי גדל מאד", מתואר תהליך העלייה של יצחק אבינו. החזרה הנשנית ונשלשת על ביטוי ה"גדילה", המשולבת עם הזכרה כפולה של "הליכה", מציגה בפנינו,

כאמור, **תהליך של עלייה**. בכך מתאפשר לנו **להציץ אל תוך עולמו של בן עלייה, וללמוד ממנו.**

"החתם סופר" ראה בפסוק מיוחד זה, ביטוי לדברי ה"חובות הלבבות" בשער עבודת ה' (פרק ג), האומר שמכח הכרת הטוב שיש לאדם על מה שקיבל מהש"ת, עליו להשתדל בכל כוחו לגמול לה' על כך במעשים טובים. וכאשר ישלם לו על כך בהטבות נוספות, הוא ירגיש חובה להגביר חילו בעבודת ה'. לאור זה יוצא שכאשר ה' משלם לצדיק על עבודתו, הצדיק מחזק את עבודתו וה' משלם גמולו, וחוזר חלילה.

זוהי משמעות הגדילה החוזרת ונשנית בפסוק הנ"ל. יצחק זכה לשפע גדול, ובתמורה הוא הגביר את עבודתו, ושוב היטיב לו ה'. וכך הלך וגדל עד כי גדל מאד.

תמים במעשיו

הדברים נוראים ותמוהים, לכאורה! זעק מרן הרב שך זצ"ל בשיחה

שמסר בהיכל ישיבת "כנסת חזקיהו". דבריו התייחסו לדברי המדרש (ב"ר ס"ז ד) "כיון שגרם יעקב לעשו שיזעק [כנאמר: "ויזעק צעקה גדולה ומרה עד מאד"], נפרע לו הקב"ה בשושן הבירה שנאמר במרדכי - 'ויזעק צעקה גדולה ומרה'. הרי יעקב קיבל את ברכותיו בצדק, שאל מרן, שכן אלמלא היו בצדק לא היה להן ערך. גם מה שהוא התחזה לעשו, היה על פי הוראת אמו שהיתה נביאה. מהו, אם כן, חטאו של יעקב אבינו, אשר גבה "מחיר" כה יקר בימי מרדכי?!

אלא, למדנו כאן עד כמה גדול הוא עומק הדין! התביעה לא היתה על נטילת הברכות מעשו, אלא על פגם כלשהו בהתנהגותו. **יתכן שהפגם היה בכך שלא גילה יחס של רחמים כלפי אחיו, על שנשאר ללא ברכה.** יתכן שמדובר בפגם דק אחר. מכל מקום למדנו כאן עד כמה נדרש האדם לשלימות מחלטת במעשיו! כי גם המעשה בטוב, נבדק, האם

רגלי חסידיו ישמור - לרגל יום היארצייט למורנו הגר"י ברנשטיין זצוק"ל הרב יצחק מן

תחילתו של סיפור מפעים זה התרחש בפתחה של שנת תשע"ה, ראש השנה האחרון שבו זכינו שמורנו הגר"י ברנשטיין זצוק"ל (אשר יום פטירתו חל בערב ראש חודש כסלו) יעבור לפני התפילה ויגיש את תפילתנו לפני אדון הכל, בעיצומה של תפילת מוסף, כל העם זוחלים ורועדים מיום הדין, קולו האדיר של ר' יצחק' חותך את האוויר וחודר את ליבותיהם של ישראל, לפתע מתאמץ הוא במאוד, מרעים בקולו

- ונדם. אך לא יהודי כמוהו יישבר, ממשיך הרב בתפילתו מתוך ישיבה על כסא סמוך לעמוד החזן, ומאז הלכו כוחותיו ואזלו, ביום כיפור כבר לא זכינו לשליח ציבור בקומתו. היום המר והנמהר, מורנו ראש הישיבה התבקש לישיבה של מעלה, הלוויה הסתיימה, היום פנה והעם

חזרו לבתיהם, כאובים ודווים, אשמורת הבוקר, אחד מתלמידיו המובהקים מתעורר ואינו מאמין, חלום חלם ופישרו לצידו, אינו צריך ליוסף הצדיק שיבאר את שראו עיניו, דמותו של מורנו ראש הישיבה עמדה מולו, בהירה וברורה, ובקשה בתחינה.

"זכיתי, בכל פעם שנקראתי לעלות לתורה והגבאי הכריז 'מי שבירך.. ויתן בלי נדר מתנה לבית הכנסת'

מיד למחרת היום תרמתי מתנה הגונה לישיבה, עתה, מחמת חוליי טרם הספקתי להעניק את נדרי לבית הכנסת, אנא, עשה עימי חסד ותן מתנה לבית הכנסת."

חס הקב"ה על הצדיק שמעולם לא הפר מוצא פיו ומסר חלום זה לשר החלומות שיעביר את המסר לתלמיד שדרכו רגיל היה לשלוח את תרומותיו, אך ברור הוא הדבר שהפסוק 'רגלי חסדיו ישמור' התקיים בו במלאו.

>>> המשך מעמ' קודם

כלל, וזה בעדינות.

אני זוכר שפעם נגשתי ש"צ והגבאים אמרו לי "להריץ" כי נותר לחץ בין המניינים, ואת חטאי אני מזכיר - עשיתי בהידור את ציווי הגבאים, ומיד כשסיימתי את התפילה מישהו מיד העיר לי בכאב(וכוונתו היתה לשם שמיים) שהוא לא הספיק לסיים את השהחיינו על הלולב ואני כבר הייתי באמצע הלל.

אני זוכר שנפגעת, כי זה לא הזמן להעיר, ולא הדרך להעיר, וכזאת

הערה מיד מכניסה למגננה ולא לאהבת המעיר.

היה יותר נכון לאחר זמן לסובב את השיחה כדי שאני אבין מעצמי שלא "מריצים" תפילה, גם לא בהוראת גבאים. אבל כשמקבלים הערה תיכף לנטילה ברכה, צריך להיות מלאך כדי להצליח לקבל את התוכחה.

גם אם לטעמינו החזן טס, ואנו בטוחים שצריך להעיר(וזה דבר שצריך לבדוק טוב טוב...) לא מיד, זה לא יצליח, צריך לאחר זמן, ובחכמה,

כמה שפחות ישיר, וכמה שיותר להשאיר את השני עם הכבוד העצמי שלו. ("אני גם פעם הייתי טס עד שהבנתי ש...") "גם אני לא ידעתי את ההלכה הזאת עד שמישהו האיר את עיני לא מזמן" וכן על זה הדרך.

אבל כל זה הוא "בקטנה" ממש יחסית לקשר בין איש לאשתו(הוא כלפיה והיא כלפיו) ולילדינו היקרים, נעשה מבחן לעצמינו ונבדוק כמה הערות אנתנו מעירים כל יום...

"למה לא סוגרים את הדלת" "למה המזגן דולק" "אולי תפסיק לצעוק"

"למה לא הלכת כבר לישון" "מה אתה מתלונן שאתה עייף, מי שהולך לישון מאוחר שלא יתפלא שהו קם עייף"... מי יכול להעיד על עצמו שהוא נקי מזה?

מסתמא זה אחד מהמלאכות הקשות שבמקדש, אבל אין ברירה, הערות בדרך הערה בדר"כ לא משיגים את המטרה.

וכל שכן בין איש לאשתו, ואכמ"ל.

יעזרנו הקב"ה ולא יצא מכשול תחת ידינו.